

Sygn. akt II PK 338/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 sierpnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący)

SSN Bogusław Cudowski (sprawozdawca)

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z powództwa M. D.
przeciwko Uniwersytetowi [...] o uznanie wypowiedzenia za bezskuteczne,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 6 sierpnia 2013 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w B.
z dnia 4 lipca 2012 r.,

**oddala skargę kasacyjną i zasądza od strony powodowej na
rzecz strony pozwanej 120 zł (sto dwadzieścia) tytułem zwrotu
kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powód wniósł o uznanie za bezskuteczne wypowiedzenia stosunku pracy. Sąd Rejonowy oddalił powództwo. Ustalono, że powód był zatrudniony na podstawie mianowania na czas nieokreślony, począwszy od 1 października 1993 r., w pozwanym Uniwersytecie Technologiczno - Przyrodniczym (dalej UTP) na Wydziale [...] na stanowisku adiunkta. Dnia 1 września 1993 r. powód uzyskał stopień doktora nauk technicznych.

Zgodnie ze Statutem UTP, obowiązującym u pozwanego od 2006 r., bieżąca ocena nauczycieli akademickich jest obowiązkiem ich bezpośrednich przełożonych (§ 99 statutu). Poza tym nauczyciele akademicy w myśl Statutu Uczelni podlegają okresowej ocenie w zakresie należytego wykonywania obowiązków, o których mowa w art. 111 ustawy- Prawo o szkolnictwie wyższym wedle reguł wskazanych w statucie. Ocena ta dokonywana jest co cztery lata w stosunku do wszystkich nauczycieli akademickich na uzasadniony pisemnie wniosek kierownika jednostki organizacyjnej Uniwersytetu, a także przed upływem okresu, na który nauczyciel akademicki został zatrudniony. W celu przeprowadzenia okresowej oceny nauczycieli akademickich Statut przewiduje powołanie na okres kadencji organów jednoosobowych komisji ds. oceny nauczycieli akademickich (wydziałowej, ds. jednostek międzywydziałowych, uczelnianej). Przewodniczącym wydziałowej komisji jest dziekan. Członków wydziałowej komisji ds. oceny nauczycieli akademickich powołuje rada wydziału. Przewodniczącym uczelnianej komisji ds. oceny nauczycieli akademickich jest rektor. Członków uczelnianej komisji powołuje senat. Bezpośredniej merytorycznej oceny nauczyciela akademickiego dokonują komisje wydziałowe lub komisje ds. jednostek międzywydziałowych. W przypadku otrzymania przez nauczyciela akademickiego oceny negatywnej, dodatkową ocenę przeprowadza się po upływie roku (§ 99 pkt 2-9 statutu). Statut UTP określa szczegółowe kryteria oceny pracy nauczycieli akademickich (§ 100 statutu). Podstawę tej oceny stanowią osiągnięcia dydaktyczne, naukowe oraz organizacyjne nauczyciela akademickiego.

Powód podlegał bieżącej ocenie dokonywanej przez bezpośredniego przełożonego, a także czteroletniej okresowej ocenie w zakresie należytego wykonywania obowiązków ustanowionych w art. 111 ustawy- Prawo o szkolnictwie wyższym. Szczegółowe kryteria tej oceny oraz tryb jej dokonywania w pozwanej

Uczelni określało wydane na podstawie statutu UTP Zarządzenie Rektora nr 14/2009/2010 z dnia 20 listopada 2009 r.

Zgodnie z tym aktem, dla przeprowadzenia okresowej oceny powołano Uczelnianą Komisję ds. Oceny Nauczycieli Akademickich, wydziałowe komisje ds. oceny nauczycieli akademickich oraz komisję ds. oceny nauczycieli akademickich jednostek międzywydziałowych. Tryb postępowania w trakcie dokonywania oceny był następujący. Po pierwsze, oceniany pracownik wypełnia część I arkusza oceny „Ocena parametryczna działalności nauczyciela akademickiego” - pkt A i B oraz uzyskuje podpis bezpośredniego przełożonego potwierdzający zgodność dokonanych przez ocenianego zapisów. Bezpośredni przełożony wpisuje także własną opinię odnośnie aktywności, zaangażowania i przydatności ocenianego na zajmowanym stanowisku. Następnie wypełnione arkusze przełożony przekazuje dziekanowi, który uzupełnia arkusz o ocenę prowadzenia zajęć dydaktycznych i przekazuje przewodniczącemu wydziałowej lub międzywydziałowej komisji ds. oceny nauczycieli akademickich. Wówczas członkowie tych komisji zapoznają się z wypełnionymi arkuszami ocen i swoją opinię przedstawiają w części II – „Ocena opisowa” pkt B i C arkusza oceny. Na koniec oceniany nauczyciel zapoznaje się z oceną zawartą w wypełnionym arkuszu, potwierdzając to podpisem, a jeżeli nie zgadza się z oceną i wnioskami komisji wydziałowej lub międzywydziałowej ma prawo odwołać się do Komisji Uczelnianej, która podejmuje ostateczną decyzję w tej sprawie. Zasadność zapisów, dokonanych w części A arkusza oceny, pkt A i B, może podlegać szczegółowemu sprawdzeniu, a stwierdzone niezgodności mogą skutkować dla nauczyciela sankcjami dyscyplinarnymi, w tym rozwiązaniem stosunku pracy. Przy weryfikacji arkusza oceny przede wszystkim brana jest pod uwagę ilość punktów w części A. Dnia 3 lutego 2010 r. Poszerzone Kolegium Rektorskie przyjęło, że 25 punktów, to minimalny poziom pozwalający na przyznanie oceny pozytywnej działalności naukowo-dydaktycznej pracownika wykazanej w części A „Arkusza Oceny Aktywności Zawodowej Nauczyciela Akademickiego UTP”. Dnia 4 lutego 2010 r. Uczelniana Komisja ds. Oceny Nauczycieli Akademickich zaakceptowała również powyższą propozycję. Ustalono przy tym, że w przypadku pracowników naukowo-dydaktycznych, którzy w ciągu ostatnich 4 lat nie uzyskali 25 punktów w części A ankiety, Wydziałowa Komisja

musi w punkcie C na stronie 5 zaznaczyć ocenę negatywną. Ostateczną decyzję w sprawie oceny pracy nauczyciela akademickiego podejmowała jednak Uczelniana Komisja ds. Oceny Nauczycieli Akademickich.

Dnia 28 lutego 2010 r. Komisja Wydziałowa [...] dokonała negatywnej okresowej oceny aktywności zawodowej powoda. W przedłożonym Komisji arkuszu samooceny powód przyznał sobie bowiem 21 punktów za działalność naukową (część A arkusza) oraz 25 punktów za działalność dydaktyczno-organizacyjną (część B arkusza). Z kolei bezpośredni przełożony powoda stwierdził w arkuszu, że powód jest pracownikiem mało aktywnym, choć poprawnie prowadzi działalność dydaktyczną i organizacyjną (która w jego ocenie mogłaby jednak być lepsza). W ocenie przełożonego, działalność naukowa powoda była zdecydowanie zbyt mała. Dlatego też Komisja Wydziałowa negatywnie oceniła działalność naukową powoda (z uwagi na nieprzekroczenie minimalnej liczby punktów określonych w piśmie rektora). Pozytywnie oceniła działalność dydaktyczną powoda (choć wskazała jednocześnie, że brak istotnych osiągnięć w tym zakresie), natomiast w zakresie działalności organizacyjnej stwierdziła, że aktywność powoda dotyczy w tej sferze organizacji konferencji naukowych, a innych form aktywności brak, co w efekcie stanowi o niskim poziomie aktywności także i na tym polu. Ocena całościowa wskazana w arkuszu przez Komisję Wydziałową była negatywna. Komisja Uczelniana, na skutek odwołania powoda, podtrzymała ocenę negatywną (9 osób głosowało za oceną negatywną, 1 przeciw). Rektor Uniwersytetu w piśmie z 10 maja 2010 r. doręczonym powodowi poinformował, że Komisja Uczelniana utrzymała w mocy negatywną ocenę jego pracy, a jednocześnie wskazał, że w związku z tym następną oceną działalności naukowej i dydaktyczno-organizacyjnej nastąpi po 30 kwietnia 2011 r. Komisja Uczelniana stwierdziła ponadto, że warunkiem uzyskania oceny pozytywnej będzie uzyskanie przez powoda nie mniej niż 8 punktów w części A arkusza oceny oraz wykazanie aktywności w części B oraz pozytywna opinia Komisji Wydziałowej.

Po upływie roku od pierwszej negatywnej oceny, w kwietniu 2011 r., ocena aktywności zawodowej powoda ponownie wypadła negatywnie. Powód uzyskał łącznie 29 punktów. Jednakże w części A arkusza było to tylko 6 punktów za „doniesienia, komunikaty naukowe oraz abstrakty w materiałach konferencyjnych”,

a pozostałe 23 punkty dotyczyły części B arkusza (przede wszystkim powód uzyskał 15 punktów w ramach oceny zajęć dydaktycznych - na podstawie anonimowej ankiety studenckiej oraz opinii dziekana). W opinii przełożonego powód jest pracownikiem zdyscyplinowanym, lecz w ostatnich latach (od około 10 lat) coraz bardziej konfliktowym. Kierownik Zakładu wskazał nadto, że nie, ma uwag do dydaktyki realizowanej przez powoda, lecz do działalności naukowej i organizacyjnej ma duże zastrzeżenia, ponieważ powód nie publikuje od kilku lat, co wynika z faktu, że nie prowadzi badań. Przełożony powoda podkreślił, że powód wiedząc o negatywnej ocenie za ubiegły okres nie zrobił praktycznie nic, co by pozwoliło tę ocenę poprawić. W ocenie Komisji Wydziałowej powód był bardzo mało aktywny w prowadzonej działalności naukowej, pomimo negatywnej oceny tej sfery działalności w latach 2006-2009. Jego aktywność publikacyjna w 2010 r. była poniżej niezbędnego minimum określonego przez władze Uniwersytetu. Dlatego jego działalność naukowa została oceniona także negatywnie przez Komisję Wydziałową. Z kolei odnosząc się do oceny pracy dydaktycznej, Komisja stwierdziła, że powód wywiązuje się z tych obowiązków w sposób prawidłowy, a jego zajęcia cieszą się dużym zainteresowaniem. W ocenie Komisji, powód nie wykazuje żadnej inicjatywy organizacyjnej, a przy tym jest pracownikiem bardzo trudnym we wzajemnej współpracy, a Kierownik Zakładu nie widzi możliwości dalszej współpracy z powodem. Dlatego ocena działalności organizacyjnej również była negatywna. Mając to wszystko na uwadze, niezadowolającą aktywność publikacyjną oraz organizacyjną. Komisja stwierdziła na posiedzeniu w dniu 11 marca 2011 r., że całościowa ocena aktywności zawodowej powoda za 2010 r. jest negatywna.

Powód odmówił podpisania arkusza oceny z 12 kwietnia 2011 r., w związku z tym sprawą zajęła się także Komisja Uczelniana ds. Oceny Nauczycieli Akademickich. Na posiedzeniu 23 maja 2011 r., członkowie Komisji Uczelnianej zapoznali się z oceną sformułowaną przez Komisję Wydziałową a następnie po merytorycznej dyskusji jednogłośnie głosowaniem Komisja Uczelniana podtrzymała negatywną ocenę aktywności zawodowej powoda.

Dnia 27 czerwca 2011 r. pracodawca złożył powodowi oświadczenie o rozwiązaniu stosunku pracy z dniem 30 września 2011 r., podając jako przyczynę dwie kolejne negatywne oceny.

Sąd Rejonowy oddalając powództwo, powołał się przede wszystkim na treść art. 124, art. 132 i art. 111 ustawy- Prawo o szkolnictwie wyższym i podkreślił, że dorobek naukowo-dydaktyczny powoda poddany został dwukrotnej ocenie. Uczelnia przeprowadziła oceny na podstawie i zgodnie z przepisami ustawy- Prawo o szkolnictwie wyższym, a także w myśl obowiązującego Statutu Uczelni, do którego odsyła ta ustawa i który w znacznej mierze stanowi powtórzenie uregulowań ustawowych. W obu wypadkach oceny były negatywne. W obu wypadkach, komisja wydziałowa, a następnie uczelniana, podjęła 4 decyzję w oparciu o jednolite dla wszystkich pracowników kryteria oceny określone w Statucie Uczelni i według procedur wskazanych w Zarządzeniu Rektora z 20 listopada 2009 r., a także na podstawie minimalnej liczby punktów określonej precyzyjnie w piśmie Rektora z 5 lutego 2010 r. skierowanym do dziekanów poszczególnych wydziałów.

Sąd Okręgowy wyrokiem z 4 lipca 2010 r. oddalił apelację powoda. W uzasadnieniu wyroku stwierdzono przede wszystkim, że z całokształtu okoliczności sprawy wynika, że powód nie spełnił warunków do uzyskania pozytywnej oceny. Powód podnosił, że niewłaściwe stosunki interpersonalne, a w szczególności konflikt z bezpośrednim przełożonym miał decydujący wpływ na negatywną ocenę jego pracy, to jednak zarzut ten nie znajduje potwierdzenia w zebranych materiale dowodowym. Istotnie przełożony wskazywał, że nie widzi możliwości dalszej współpracy z powodem z uwagi na jego konfliktowość, co jednak nie dowodzi tendencyjności oceny dokonanej przez bezpośredniego przełożonego.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku złożył powód, skarżąc wyrok w całości. Zarzucono naruszenie: 1) art. 124 ust. 1 pkt 3 w związku z art. 132 ust. 1 i ust. 2 ustawy- Prawo o szkolnictwie wyższym przez przyjęcie, że dwukrotne oceny negatywne pracy naukowo-badawczej powoda mogą dotyczyć okresu; pierwsza ocena - lata 2006-2009, druga ocena roku 2010. Przepisy ustawy, obowiązujące w chwili dokonywania obu ocen, jak również Statutu Uczelni, wymagały by ocena była dokonywana co 4 lata; 2) art. 111 ust. 1 pkt 2 ustawy- Prawo o szkolnictwie

wyższym w związku z § 99 ust. 2 i 3 pkt 1 Statutu UTP „przez przyjęcie, że typizację kryteriów oceny pracy naukowo-badawczej powoda dotyczącej wymaganej punktacji tej działalności powoda za okres 2006-2009 można określić pismem Rektora z 5 lutego 2010 roku, gdy przepisy ustawy oraz Statutu Uczelni wymagały, by to Statut określał te kryteria”; 3) art. 136 ust. 1 ustawy- Prawo o szkolnictwie wyższym w związku z art. 5 k.p. w związku z art. 45 § 1 k.p. przez przyjęcie, że z powodem rozwiązano stosunek pracy w sposób odpowiadający prawu; 4) art. 2 i art. 7 Konstytucji RP w związku z art. 132 ust. 2 ustawy- Prawo o szkolnictwie wyższym w związku z § 99 ust. 2 i 3 pkt 1 Statutu Uczelni przez przyjęcie, że kryteria oceny czteroletniej pracy naukowo-badawczej powoda można wprowadzić z datą wsteczną, tj. pismem Rektora z 5 lutego 2010 r., co stanowi naruszenie zasady nieretroakcji prawa oraz naruszenie zasady zaufania obywatela do państwa.

Wniesiono o „zmianę zaskarżonego wyroku przez orzeczenie co do istoty sprawy poprzez uznanie w całości pozwu powoda z uwzględnieniem kosztów dotychczasowego postępowania oraz kosztów zastępstwa procesowego za występowanie przed Sądem Najwyższym”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna okazała się nie mieć uzasadnionych podstaw.

Zasadnicze zarzuty skargi zmierzają do zakwestionowania zgodności z prawem dokonanych ocen okresowych powoda.

Po pierwsze, należało rozstrzygnąć o poprawności terminów przeprowadzenia spornej oceny okresowej. Zgodnie z przepisami art. 132 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, w brzmieniu sprzed nowelizacji z 2011 r. wszyscy nauczyciele akademicki podlegają okresowej ocenie nie rzadziej niż raz na cztery lata. Oznacza to, że uczelnia wyższa decyduje o częstotliwości dokonywania ocen okresowych nauczycieli akademickich, które powinny zostać przeprowadzone co najmniej raz na 4 lata. Statut pozwanej uczelni wyższej mógł więc przewidzieć, że w przypadku negatywnej oceny po roku będzie przeprowadzona dodatkowa (druga) ocena okresowa. Regulacje tego rodzaju są zawarte w większości statutów uczelni wyższych w Polsce. Natomiast zgodnie z przepisem art. 124 pkt 3 rektor mógł

rozwiązać stosunek pracy z mianowanym nauczycielem akademickim w przypadku otrzymania, w okresie krótszym niż rok, dwóch kolejnych ocen negatywnych. Wynika z tego jednoznacznie, że całkowicie bezzasadny jest zarzut naruszenia art. 124 pkt 3 w związku z art. 132 ust. 1 i 2 ustawy.

Kolejne zarzuty dotyczyły kryteriów przeprowadzonych ocen okresowych. Kryteria przeprowadzonych ocen są zawarte, przede wszystkim, w ustawie (art. 132 w związku z art. 111 ustawy). W przypadku obu ocen okresowych negatywnie wypadła ocena działalności naukowej powoda. W zaskarżonym wyroku Sąd Okręgowy trafnie przyjął, że kryteria ocen okresowych były równe dla wszystkich nauczycieli akademickich. Nie można także zgodzić się, że kryteria te nie były dostatecznie jasne i nieznane powodowi.

W skardze kwestionowano także zastosowanie kryterium punktowego, przyjętego w Zarządzeniu Rektora pozwanej uczelni. Kryterium to nie wprowadzało jednak zasadniczo niczego nowego. Było jedynie wskazówką (doprecyzowaniem) kryteriów ustawowych i statutowych. Nie ulega żadnej wątpliwości, że podstawowym kryterium oceny działalności naukowej są prowadzone badania naukowe i ich wyniki. W ocenianych okresach powód nie prowadził jednak żadnych badań naukowych i nie wykazał ani jednej publikacji naukowej. W tych okolicznościach faktycznych zasadności dokonanej oceny okresowej powoda nie można skutecznie zakwestionować poprzez postawienie zarzutów dotyczących kryteriów i sposobu jej przeprowadzenia. Bowiem w tej sytuacji ocena działalności naukowej powoda zawsze musiałaby wypaść negatywnie, niezależnie czy brane byłyby pod uwagę kryteria punktowe. Tak więc trafne jest ustalenie Sądu Okręgowego, że powód nie spełnił warunków do uzyskania pozytywnej oceny działalności naukowej. Jak wynika z ustaleń faktycznych powód mając świadomość czekającej go kolejnej oceny nie zrobił nic w celu poprawienia wyników działalności naukowej.

Niezasadne okazały się również wywody skargi kasacyjnej mające wykazać potrzebę wykładni przepisów oraz oczywistą zasadność skargi. W sprawie nie występuje istotne zagadnienie prawne. Przepisy ustawy klarownie regulują bowiem kwestię przeprowadzenia oceny oraz wprost wskazują przyczynę rozwiązania stosunku pracy z mianowanym nauczycielem akademickim w postaci dwóch

kolejnych ocen negatywnych. Nie można było zatem uznać, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Chybiony okazał się również zarzut naruszenia art. 2 i 7 Konstytucji RP.

Z uwagi na powyższe należało przyjąć, że zaskarżony wyrok odpowiada prawu, a zarzuty skargi kasacyjnej są nieuzasadnione.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji wyroku.